

FEBRUAR
2018

Handelsinvest

**BESTSELLER-FORFATTER
JUSSI ADLER-OLSEN**

**”Jeg har en
kontrakt med
mine læsere”**

Han sælger mange flere bøger
end sine kollegaer, men drivkraften
er ikke millionerne i sig selv.

**TENDENS
FARVEL
TIL STORBYEN**

Høje boligpriser driver nye
familier ud på landet

**LANDE-TEMA
ITALIENS
UDFORDRINGER**

Ungdomsarbejdsløshed,
statsgæld - og mafiaen

**NICHEFAG
KAN MAN STADIG
LEVE AF DET?**

Mød en skrædder,
en bogbinder og en grafolog

Handelsinvest

Handelsinvest er en publikation for investorer af Investeringsforeningen Handelsinvest. Bladet udkommer to gange årligt i forbindelse med hel- og halvårsrapporter. Bladet er et supplement til foreningens årsrapport og giver et resume af udviklingen i det forgangne halvår.

Distribution

Magasinet sendes til alle navnenoterede investorer. Er der flere investorer i samme husstand, tilstræber vi at sende ét eksemplar af magasinet Handelsinvest til husstanden. Ved spørgsmål vedrørende distribution er du velkommen til at kontakte Handelsinvest, tlf. 97 12 33 55.

Redaktion

Henrik Kragh (ansv. redaktør)
Lone Skiffard
Ulla Hinge Thomsen (redaktør)
Elisabeth Hamerik Schwarz
Casper Hindse
Christian Weber

Redaktionen er afsluttet

9. januar 2018

Art direction og produktion

Aller Client Publishing

Forsidefoto

Thomas Steen Sørensen

Tryk Reklametryk

Oplag 12.000

Ansvarsfraskrivelse

Oplysninger i dette materiale kan ikke betragtes som rådgivning vedrørende investeringer.

Magasinet er ikke og må ikke opfattes som et tilbud eller opfordring til køb af investeringsbeviser i afdelinger af Investeringsforeningen Handelsinvest. Bladet kan ikke erstatte en individuel rådgivning af investor.

Handelsinvest påtager sig ikke noget ansvar i forhold til dispositioner, der er foretaget i tillid til bladets indhold, og investor opfordres til at søge rådgivning forud for enhver værdipapirinvestering. Oplysninger om de enkelte afdelingers gældende prospekter samt senest offentliggjorte årsrapport eller halvårsrapport kan findes på handelsinvest.dk

13

10

6

18



”Nu vil jeg investere i de mennesker, jeg elsker og holder af. Det bliver en investering for mange år, håber jeg.”

Jussi Adler

3 LEDER

Om blandt andet de fire nye mix-afdelinger, et godt 2017 og et spændende 2018 forude.

4 NOTER

Apps, der modvirker madspild, farvel til de gamle uddannelser og årets aktie-prognose.

6 INTERVIEW

Bestseller-forfatterens bedste investeringer
Jussi Adler-Olsen investerer i ejendomme, bæredygtige løsninger – og mennesker.

10 GAMMELDAGS FAG MED MODERNE VÆRDI

Jo, man kan godt leve af at sy, binde bøger og tyde andres håndskrift!

13 TEMA: ITALIEN

Italien har det stadig svært. Der er vækst på vej, men blandt andet mafiaen, skatteunddragelse og ungdomsarbejdsløshed udfordrer.

31 VERDEN I TAL

Hvem har solgt flest romaner, og hvor mange titler er der at vælge imellem i boghandlen?

Tendens

18 FOR DYRT AT BO I STORBYEN

Glem boligboble, de høje boligpriser i især København er permanente, siger ekspert.

22 JAGTEN PÅ FORDYBELSE

Når verden løber løbsk, får vi brug for kloster-ro og yoga.

Markedsudvikling

24 FREMGANG I 2018

Vi ser frem mod et positivt 2018 med momentum og et forventet farvel til centralbankernes lempelige pengepolitik.

29 DIN FORMUEFORDELING

Handelsinvests bedste råd til dine valg af investeringer.

30 NØGLETAL

Sådan har medlemmernes afkast været i den forløbne periode.

Kære investor

→ Vi er allerede godt i gang med 2018, og 2017 er historie. Alligevel vil jeg dvæle et øjeblik ved 2017, der blev et godt år for investorer i Handelsinvests forskellige afdelinger. Nogle havde afkast på over 30 procent, og andre, for eksempel afdeling, Danske Obligationer, var med et afkast på knap 3 procent en værdig konkurrent til at have kontanter på en konto i banken.

Vores fire nye mix-afdelinger kom også godt fra start og klarede sig med afkast fra cirka 4 procent op til knap 13 procent bedre end deres tilsvarende benchmarks, der "kun" leverede mellem cirka 2 og 7 procent. Så samlet et godt punktum for 2017 og et godt udgangspunkt for 2018.

I 2017 afholdt vi tre mod tidligere kun to arrangementer for vores investorer. Tak for den store opbakning, vi har allerede booket lokaler til tre arrangementer i 2018.

2018 bliver ligesom de foregående år særdeles spændende som investor med gisning om aktie- og boligbobler, en kinesisk økonomisk vækst, der er aftaget, en amerikansk præsident der forsat er lidt uforudsigelig, et Brexit for Storbritannien vi nu ser en begyndende virkning af, en generel øget gældsætning og ikke mindst en lav eller ikke-eksisterende finansieringsrente samt virksomheder, der nu for alvor betaler for at have penge stående i banken.

Jeg er ikke økonom, så jeg vil undlade at gætte på, hvilke afkast der kan forventes i vore afdelinger i 2018, men vi kommer med et bud herpå i det kommende årsregnskab, som offentliggøres på Nasdaq-børsen og ligger på vores hjemmeside fra 27. februar.

I denne udgave af vort magasin kan du læse mere om, hvordan nogle af vore afdelinger har klaret sig i 2017 og en række andre artikler, for eksempel tema om Italien, små historier om udsatte erhverv, der stadig lever på bedste vis, interview med Jussi Adler og tid til fordybelse.

Jeg håber, du vil finde læsningen interessant, og måske vi ses til et af de tre arrangementer, der annonceres i det kommende magasin efter sommerferien.

Henrik Kragh



AKTIEMARKEDETS POSITIVE TAKTER

FORNUFTIGE
UDSIGTER FOR 2018

→ De positive takter fra 2017 fortsætter, med inflation og lønstigninger som umiddelbare trusler i horisonten, forudser investeringschef Anders Kjær. 2017 blev et godt globalt aktie-år, og udsigterne for 2018 ser

fornuftige ud. Den globale økonomiske vækst tegner til at blive den højeste siden 2011, og verdens 35 største økonomier befinder sig for første gang siden 2007 i et samtidigt økonomisk opsving. Arbejdsløsheden er faldende, og forbrugerne og virksomhederne bugner af optimisme i langt de fleste lande. I USA er en ny skattereform vedtaget, og i Europa har virksomhederne ikke været mere optimistiske siden 2000.

Herhjemme fik vi også for alvor lagt finanskrisens skygger bag os. Boligmarkedet er i fremgang over stort set hele landet, og beskæftigelsen er tæt på at slå nye rekorder.

Der er dog også nogle advarselssignaler. Det økonomiske opsving i USA har nu været i mange år, og den 'lette' del af opsvinget ser ud til at være forbi. Signalerne om mangel på arbejdskraft er således begyndt at blive mere tydelige, ikke kun i USA, men også i euroområdet. Det store og åbne spørgsmål er, hvor længe den stærke økonomiske vækst kan vare ved, uden at inflationen og lønvæksten begynder at tage til – og dermed at centralbankerne vil få mere travlt med at reducere den pengepolitiske støtte.

Generelt er der en forventning blandt de finansielle aktører om, at både forbrugerpri- serne og lønningerne kun vil stige langsomt, hvormed centralbankerne kun gradvist behøver at stramme pengepolitikken. Men skulle inflationen pludselig vise sig fra en stærkere side, vil centralbankerne få mere travlt med at hæve renterne. Det kan blive den største trussel mod fortsatte aktiekursstigninger.

Hertil kommer naturligvis også faktorer som et valg i Italien, som kan øge risikoen for et eurosammenbrud, at Donald Trumps uforudsigelighed kan kaste truende skyer over verdensøkonomien, samt at Kina formentlig står over for en periode med opbremsning. Læs landetemaet om Italien på side 13



HACK SCHOOLING

UNGE KAN LIGE SÅ GODT
DROPPE UDDANNELSEN

Hvis man skal blive til noget, skal man have en uddannelse – eller skal man?

→ I gamle dage var det god latin at sige, at de unge skulle tage sig en uddannelse – jo længere, desto bedre – hvis de skulle klare sig godt i denne her verden. Men fremtidens arbejdsmarked er så omskifteligt, at det i mange tilfælde vil være forældet viden, de læseflittige unge kommer ud af deres lange uddannelser med. Derfor vil fremtidens perfekte uddannelse også se anderledes ud, forudser eksperterne.

Et udtryk for dette er begrebet 'hack schooling', hvor de unge 'hacker' sig til en uddannelse gennem for eksempel

YouTube, Ted Talks eller artikler, de finder via Google. Begrebet blev opfundet af nogle skoletrætte computerprogrammerere i USA, som begyndte at undervise hinanden, fordi de manglede en ordentlig uddannelse inden for deres felt. Endnu er det ikke så brugt herhjemme, men i USA begynder det at tage fart. Den trend stiller store krav til de gamle uddannelsesinstitutioner, som ikke kan regne med at beholde deres monopol på at uddanne de unge til fremtiden.

Kilde: Mandag morgen

”Grundlæggende og etablerede institutioner, som skal uddanne fremtidens medarbejdere, er ikke optimale til at udvikle disse relationelle, meta- og digitale kompetencer. Og de er nødt til at indstille eller i hvert fald nuancere jagten på de ellers højt besungne, specialiserede kompetencer: Ikke kun det målstyrede og siloopdelte uddannelsessystem med fokus på tidlig specialisering er problematisk. Også traditionelle karriereløb, som dyrker og opbygger kompetencer via erfaringens kontinuitet, mister værdi.”

Kilde: Søren Schultz Hansen, erhvervsforsker og forfatter til Digitaliseringens paradokser. Se mere på Aargang2012.dk

UNDGÅ MADSPIL

RED MADBUDGETTET OG VERDEN SAMTIDIG

Når friske fødevarer ender som skrald, er det spild af dyrebare ressourcer. En række gratis apps hjælper dig med at spare penge og passe på maden og dermed jorden samtidig.

Her er fem eksempler:



TO GOOD TO GO

Bringer restauranter, der har mad til overs, i kontakt med sultne tilbudsjægere, med take away-bokse helt ned til 20 kr. Du finder en restaurant i nærheden via appen, bestiller maden og afhenter den på stedet.

toogoodtogo.dk



MAD SKAL SPISES

En app, hvor dagligvarebutikkerne under sloganet "mad skal spises, ikke spildes" lægger fødevarer med overskredet salgsdato ud, og du kan så vælge specifikke tilbud og redde varerne fra skraldespanden.

madskaalspises.nu



HOLDBARHED

Hjælper dig med at vurdere, om dine madvarer i og uden for køleskabet stadig kan bruges, ved at du søger på madvaren i appen. Har også forslag til opskrifter og brug af rester.

holdbarhed.viskalspise.dk



RED MADEN

Giver dig mulighed for at finde tilbud hos både dagligvarebutikker, cafeer og restauranter i dit nærområde.

redmaden.dk



YOUR LOCAL

Følg din lokale yndlingscafé, dit supermarked eller fiskehandler, og slå til, når er tilbud på mad, der ellers ville ryge i skraldespanden.

yourlocal.org



ALPINE ULYKKER

VÆR FORSIGTIG PÅ PISTEN

Vi er mange, der elsker at suse ned ad alperne eller de norske fjelde med et par brædder under fødderne, men skisport er en farlig sport. Vidste du fx, at:

- De fleste skiskader opstår ved alpin ski- eller snowboard-kørsel
- Der er klart flest skader i aldersgruppen 13-24 år
- Ca. 2/3 af de tilskadede kommer er mænd.
- De hyppigste skader er Hånd- og håndledsskader dominerer, tæt fulgt af skader på lår, læg og knæ. Skaderne kan blandt andet forebygges ved at træne kroppen på forhånd, køre med det rigtige udstyr, have hjelm og andet sikkerhedsudstyr, holde sig på de afmærkede pister og aldrig drikke alkohol og køre på ski.

Kilde: Sundhed.dk

ALTERNATIV REJSEGUIDE

LÆS DIG KLAR TIL FERIE

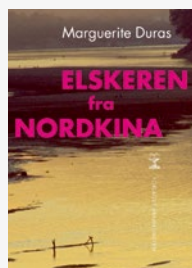
Skal du ud på en lang tur til vinter, har du sikkert både søgt på nettet og begravet dig i rejseguides. Men hvad med at læse skønlitteratur for at få en fornemmelse af din destination? Læs fx:



Australien

Flagermusmanden
Jo Nesbø

Første bind i serien om politimanden Harry Hole, der sendes til Australien for at opklare mordet på en ung kvinde. Bliver du hooked, kan du glæde dig over, at der indtil videre er 11 bind.



Vietnam
Elskeren fra Nordkina
Marguerite Dumas

Den selvbiografiske roman om en purung hvid kvinde, der indleder et forhold til en kinesisk mand. Dumas genskrev historien, da hun fandt ud af, at hendes tidligere elsker var død.



Vestindien
Slavernes øer
Thorkild Hansen

Fortæller den farverige historie om de tre vestindiske øer, St. Croix, St. Thomas og St. Jan, der som bekendt var under dansk herredømme, indtil Danmark solgte dem til USA i 1917.



USA
Vejene
Jack Kerouac

Et hovedværk i beatgenerationens litteratur og baseret på forfatterens egne rejser gennem USA – med tog, bus og på tommelfingeren. Bogen blev skrevet i hæsblæsende fart, på bare tre uger.

Kilde: Bøgernes verden – en litteraturliste til rejser, af Kathrine Tschemerinsky, Politikens forlag

Mit livs investring **Jussi Adler**

Jussi Adler Olsen har opnået velstand gennem at følge sin passion og foretage gode ejendomsinvesteringer.



Bestseller-forfatter **Jussi Adler-Olsen** om sit livs bedste investeringer

GØR NOGET FOR DIG SELV

– og vær heldig

Danmarks bedst sælgende forfatter er også en dygtig investor, der blandt andet har formået at forvandle en Anders And-samling til ejendomsinvesteringer for millioner. Men selv om det er sjovt at veksle velstand til oplevelser, er Jussi Adler-Olsens vigtigste investeringer ikke i penge, men i mennesker.

✍ ULLA HINGE THOMSEN 📷 THOMAS STEEN SØRENSEN

Huset i Valby gør ikke meget væsen af sig fra vejen, men indenfor rummer det en helt anden verden og livsstil, end de fleste kender. 375 kvadratmeter og en stor sildebensparketbelagt kælder bolttrer Jussi Adler-Olsen, hans hustru Hanne og hans lille organisation bestående af assistenten Elisabeth og medhjælperen Kjeld sig på. Her har bestsellerforfatteren sit hjem, sit arbejdsværelse, sine mange priser og sine samlinger af kunst, bøger, tegneserier og film.

Normalt ville Jussi Adler-Olsen og Hanne være i Barcelona på denne tid af året, langt fra Valbys våde mørke, men Hanne har rygsproblemer og kan ikke rejse.

"Det har været fantastisk at købe en lejlighed der og kunne møde vinteren med et smil på læben. Jeg skriver dernede, spiser fornuftigt og løber ved stranden – imødegår, hvad der kunne minde om en lille vinternedtrykthed i smukke omgivelser, omgivet af søde mennesker," siger Jussi Adler-Olsen.

Fra Anders And til fast ejendom

Valby-villaen og lejligheden i Barcelona er langt fra Jussi Adler-Olsens eneste ejendomme. I indre København har han en lejligheds-ejendom, hvor hans voksne søn Kes bor.

Dertil kommer et gammelt bindingsværkshus i Rørvig og tre huse i Sverige, hvor hele svigerfamilien var på besøg i sommers. Jussi Adler-Olsen har altid købt huse, sat dem i stand og solgt dem igen med fortjeneste.

"Gennem de 47 år, Hanne og jeg har været gift, har vi nok levet i byggestøv i 30 år. Tæller vi lejlighederne med, har vi haft 13-15 boliger. Det har krævet sit, men det har været en god investering og en stor fornøjelse," siger Jussi Adler-Olsen.

Nummer to hus i Charlottenlund kostede 800.000 kr. Han købte det sammen med Hanne og Kjeld i 1980 og solgte det i 1986 for 3 millioner kroner – "afsindigt mange penge dengang," som han siger. Udbetalingen havde han tjent til gennem en ubrugt Anders And-samling, som han havde købt i 1975 for 500 kroner og siden solgt for 30.000 kroner.

"Gode investeringer er at gøre noget godt for dig selv og at være heldig. Der var jeg heldig," siger han.

At gøre noget godt for sig selv – i betydningen: følge sin nysgerrighed og afprøve sine talenter – lærte han i første omgang af sine forældre. Faren Henry Olsen var psykiater og tog desuden et væld af andre eksamener, herunder i teologi, af bare interesse.

"Når jeg så ham over skulderen, fik jeg hele tiden et nyt indblik. Min mor var næsten endnu stærkere. Hun tog studentereksamen på et år og toppede alle karakterer på Tølløse Realskole, inklusive min fars, hvilket skubbede til, at han blev vanvittigt forelsket i hende," fortæller Jussi Adler-Olsen.

Hans far havde skrevet En Læges Vejledning: første danske Haandbog i seksuel Hygiejne, og sammen skrev forældrene bogen Kunsten at leve sammen, som Jussi Adler-Olsen siden genudgav på mit eget forlag.

"For hver gang min mor og far beskæftigede sig med noget, kom der mere ind i mit liv. Musikken, for eksempel. Musik er for mig meditation nummer et. Det er tænkt som sådan og er udsprunget af en meditativ tilstand hos komponisten. Når du lærer meditation gennem musikken, får du også lyst til at udfordre dig selv som musiker. I gymnasiet brugte jeg al min tid på at spille guitar og fik et ordentligt hug til eksamen i 2.G, men jeg havde hele tiden mine forældres opbakning."

For eksempel opfordrede Jussis far ham til at forsøge at ryste sin indremissionske dansklærer i Brønderslev. Det råd fulgte Jussi ved at illustrere en dansk stil med tegninger.

"Hun var rystet! For det måtte vi jo ikke. Men karakteren blev god – bortset fra i orden." →



→ Millionforfatter i øjenhøjde

Gode karakterer har Jussi Adler-Olsen også altid fået af sine læsere. I så høj grad, at han i dag er den ubestridt bedst sælgende danske forfatter. Over 18 millioner bøger har han solgt i alt, heraf 3,5 millioner i Danmark. En meget udansk succes, som han har opnået ved det, han selv betegner som "et fantastisk sammenrend af tilfældigheder":

"Jeg havde beskæftiget mig med forlæggervirksomhed og været indehaver af en tegneseriebutik – jeg kendte læserne og forstod, hvordan man skal arbejde med alt fra udvælgelse af forlag til oversættere og markedsføring. Jeg havde oplevet nok til at kunne skrive, og havde holdninger, som jeg kunne presse ned i historien, uden at det blev til en løftet pegefinger. Det er pakken, som jeg tilfældigvis er mundet ud i. Nogle af de andre forfattere har nogle af de samme typer erfaringer – Morten Hesseldahl eller Jesper Stein, for eksempel – men der mangler stadig nogle elementer til den samlede pakke," vurderer Jussi Adler-Olsen.

Det var dog aldrig pengene, der drev værket, eller ønsket om at gøre en forskel:

"Hvis du tænker, at du vil det, så sker det ikke. Alt bliver for kalkuleret, og du går i stå. Så bliver du snæversynet og får tunnelsyn.

Jeg kunne da godt sige i 1988, da jeg begyndte at skrive 'Alfabethuset': "Jeg vil gerne lave en fantastisk lang roman, som bliver en stor Hollywood-film" – og jeg sagde det vist også. Men det var en overkalkulation, for den var folk ikke med på. Der skulle gå 12 år, før jeg fik solgt godt af den bog," fortæller Jussi Adler-Olsen.

De største sejre

Jussi Adler-Olsen debuterede med 'Alfabethuset' i 1997. Før han skrev den færdig, havde han fået gang i en god karriere i forlagsbranchen, men han ville hjem til sin lille søn Kes, som lige var startet i skole, han ville spille guitar og bage pandekager hver dag – og han ville være forfatter. Et job, som var kreativt, og som han kunne blive ved med, til han var langt over den almindelige pensions-

alder. Hanne var med på ideen, som hun gav fem år. Hvis det ikke gik, kunne de jo altid flytte til Langeland, som hun sagde.

"Til at begynde med var det et arbejde, som jeg syntes var usandsynligt fornøjeligt: At få penge for at researche om ting, jeg ikke vidste i forvejen. Siden blev arbejdet snarere til en slags kontrakt med læserne, som har været helt forunderlig. At møde dem med hvert deres udgangspunkt for at læse mig og med hver deres oplevelse – nogle gange så tårerne flyder! Som når en kvinde kommer hen til mig i en signerings-kø med afasi på grund af en hjerneblødning og meget, meget langsomt fortæller, at jeg har været med til at få hende til at læse igen og genåbnet en verden, hun ikke længere troede var mulig. Eller da en sygeplejerske, der var dødeligt syg af kræft, skrev en mail: "Dine bøger er det eneste, der lindrer smerterne". For at få den kvalitet i møderne med læserne, skal der være kvantitet. Derfor vil jeg gerne have mange læsere."

Det er her, incitamentet og nøglen til succes ligger. Eller lå. For Jussi Adler-Olsen har meldt ud til sine forlag, at der ikke bliver flere turneer. Hans kræfter skal bruges på skrivning og nære relationer.

"Nu vil jeg investere i de mennesker, jeg

"For at få den kvalitet i møderne med læserne, skal der være kvantitet. Derfor vil jeg gerne have mange læsere."

Jussi Adler

elsker og holder af. Det bliver en investering for mange år, håber jeg.”

Investeringer i relationer er i det hele taget en stor del af Jussi Adler-Olsens menneskelige portefølje. De nære og de mere fjerne – og de sære, ikke mindst. Interessen stammer fra barndommen, hvor hans far var som læge på et sindssygehospital, som det hed dengang.

”Jeg har altid godt kunnet lide at reparere ting, og lige fra jeg var helt lille, har jeg set folk, der trængte til reparation. Jeg har haft flere mennesker i mit liv, som var helt færdige, og som jeg har fået op igen. Der var for eksempel en mand, som jeg fandt på et herberg. Hans drøm – ud over at drikke mere alkohol – var at blive bibliotekar, og det blev han sgu! Det er da en af de største sejre, du kan have – dét giver noget,” siger Jussi Adler-Olsen.

Han samler ikke på mennesker, men han er god til at samle dem omkring sig.

”Nogle af de relationer, hvor man kunne tænke ”ej, det er mærkeligt ...”, er måske nogle af dem, der har hjulpet mig allermost som forfatter ved på trods af deres ringe løn at købe og anbefale mine romaner.”

Hanne læser først

Den bedste relations-investering er og bliver dog hans kone. Mødet med Hanne i 1970 optræder på Jussi Adler-Olsens professionelle cv.

”Vi er sammen endnu – efter 47 år. Det at vide det er ret fantastisk. Min far havde aldrig vekslet et ord med min mor, da han gik over på perronen Tølløse og sagde: ”Vil du være min hustru, min elskerinde og min livsledsagerske?”. Hun stod bare et øjeblik, så sagde hun: ”Ja”. Det der med at elske på afstand, sådan havde jeg det også med Hanne fra første sekund.”

De to mødtes på et fælles sommerferiejob, og fra det øjeblik hun kom ind ad døren og ikke fandt sig i at blive overfuset, fordi hun kom for sent, var Jussi Adler-Olsen solgt.

”Hun har hele pakken. Hun er intelligent, hun er varm, og det vigtigste: Der er ingen bull shit med hende! Jeg elsker det. Hvis jeg er på vej et sted hen, som er forlorent, så får jeg ikke lov. Indimellem gør jeg det alligevel, og så viser det sig, at hun havde ret.”

Hanne er også den første læser af Jussi Adler-Olsens bøger. Hun læser et kapitel ad gangen, mens han skriver videre, og så får han feedback.


”Hun ved, hvad der tænder, for hun læser meget selv. Hvis der er det mindste, som giver hende indblik om en karakter, der ikke er uddybet, så får jeg det at vide med det samme. De må gerne være far out, men de må ikke være utroværdige. Jeg får ikke meget kritik, men jeg får noget hver gang.

Det er den vigtigste eksamen. Hvis hun synes, at det jeg gør, er tro over for projektet og virker homogent, så er det lige meget, om folk synes, at Den grænseløse er kedelig, eller at Marco Effekten går for langsomt.”

Forfatterskabet er ikke et fælles projekt, men Hanne er en vigtig brik i det.

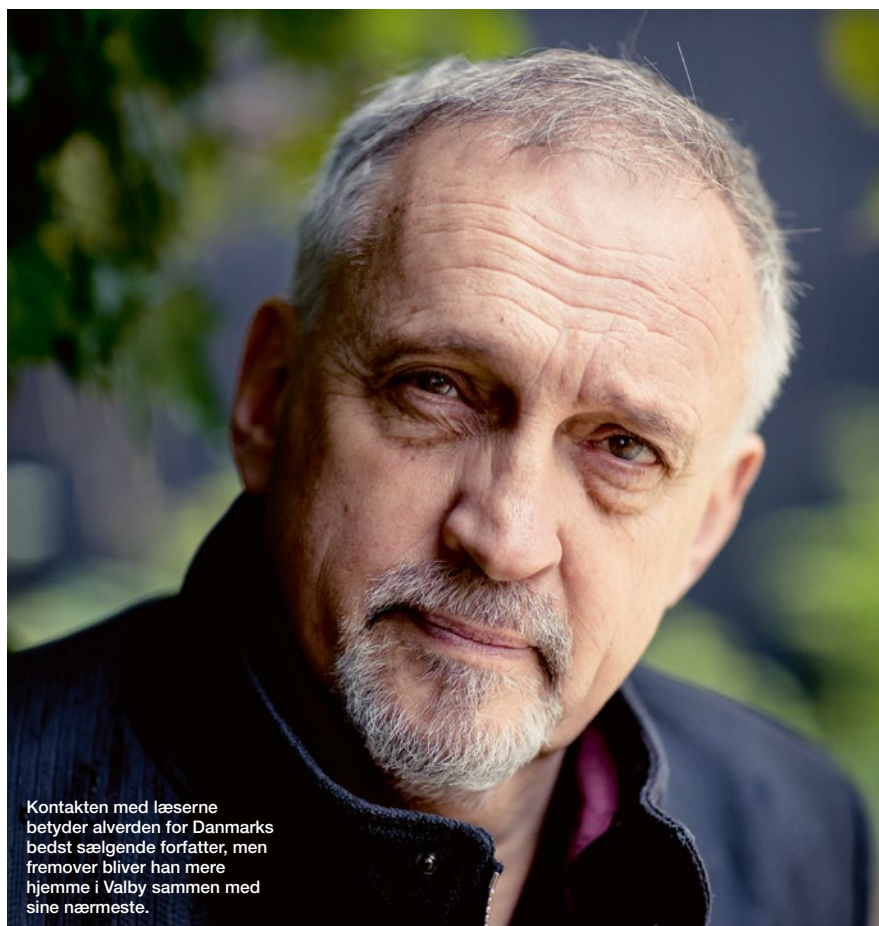
”Du kan ikke sige, hvad der var sket med forfatterskabet, hvis jeg havde fået en anden partner. Hun gav mig fri til at skifte spor på karrierevejen, hun bremsede mig ikke.”

Lige nu har Hanne brug for Jussi Adler-Olsens støtte, og han selv står i en form for skifte. Den måde, han har levet af og for at være forfatter på de sidste mange år, kommer til at ændre sig i og med, at han skruer ned for turneerne og i stedet laver Skype-interviews eller interviews i hjemmet. Fokus bliver på at skrive. Han mangler stadig tre af de ti bøger, han har planlagt af serien om Afdeling Q og politimanden Carl Mørck.

”Man må godt stoppe et projekt, hvis det ikke er levedygtigt, men det er projektet Afdeling Q. Så det ville være som ikke at fortælle historien, hvis jeg ikke gjorde den færdig, og det har jeg også lyst til. Jeg ved endda, hvad den sidste sætning skal være, for jeg vågnede en morgen og havde den i hovedet. Ikke engang Hanne kender den.” 

Carl Valdemar (Jussi) Henry Adler-Olsen

- Født den 2. august 1950 i København som søn af Henry og Karen-Margrethe Olsen. Yngste barn og eneste dreng i en børneflokk på fire.
- Har taget universitetsstudier i medicin, samfundsfag og film. Deleksamen i Nyere Politisk Historie og exam. Art. i Filmvidenskab.
- Har arbejdet som blandt (meget) andet trykkeriarbejder, redaktør, forlægger, manusforfatter, korrekturlæser, komponist, film-importør, kalenderudgiver og antikvitetsboghandler.
- Debuterede i 1997 med 'Alfabethuset' og er i dag fuldtidsforfatter. Hans hidtil største succes er serien om Afdeling Q, hvoraf første bind, 'Kvinden i buret', udkom i 2007. Senest i serien er 7. bind, 'Selfies', fra 2016. I år udkom biografien 'Jussi' af journalist Jonas Langvad Nilsson på Politikens Forlag, der også udgiver hans romaner.
- Modtager af et væld af priser, herunder The Ripper Award (2015), Glasnøglen (2010) og De gyldne laurbær (2011). Senest udnævnt Æreshaandværker 2017.
- Er Ridder af Dannebrog.
- Gift med Hanne og far til Kes. Hanne og Jussi bor i Valby i København.



Kontakten med læserne betyder alverden for Danmarks bedst sælgende forfatter, men fremover bliver han mere hjemme i Valby sammen med sine nærmeste.

JAI! MAN KAN STADIG LEVE AF AT VÆRE ...

... bogbinder, skrædder eller grafolog. Her fortæller tre fagstolte mennesker om deres lidt gammeldags, men sprællevende, nichebrancher.

✍ CASPER HINDSE 📷 PERNILLE RINSING



Man skulle måske ikke tro det, men bogbinderbranchen har det faktisk rigtig godt.

"MIN NICHE HAR VÆRET EN NICHE I MANGE ÅR"

MALENE LERAGER, BOGBINDER

Har været bogbinder siden 2008 og driver i dag bogbindervirksomheden Co'libri. En bogbinder arbejder med indbinding af bøger, hvilket omfatter at false, hæfte og lime samt ekvipere bogen med et omslag.

Hvorfor valgte du at blive bogbinder?

"Jeg gik på Teknisk Skole og tog en masse fag under 'fleksible moduler'. Bogbindingen gjorde et eller andet helt specielt for mig. Jeg faldt for håndværket og for det taktile i faget. Selve processen med at forme og skabe noget med bogbinding tiltalte mig rigtig meget. Derfor søgte jeg den vej og blev færdiguddannet i 2008."

Hvor ofte oplever du, at folk bliver overraskede, når de hører, hvad du laver?

"Næsten hver eneste gang. 'Gud, hvor interessant!' eller 'findes det job virkelig endnu?' er nok det, som flest siger. Det er da også rigtigt, at branchen er lillebitte, og selv kender jeg kun til ganske få bogbindere rundt om i landet."

Man taler meget om digitaliseringens indtog. Hvordan kan du mærke det i dit arbejde?

"Det kan jeg faktisk ikke rigtig mærke, for min niche har været en niche i virkelig mange år. Det, jeg til gengæld kan mærke, er, at nogle af de små forlag, der dukker op, bliver en pendant til e-bogen og forlagsbogen, fordi de laver markant mere lækre bøger. Det er jeg jo rigtig glad for, eftersom de mindre forlag går til bøgerne på en helt anden måde

og går op i, at en bog kan være et grafisk værk. Det er virkelig godt for en bogbinder."

Hvor godt går det egentlig i din branche?

"I øjeblikket går det faktisk rigtig godt. Det, der er unikt ved faget, er samspillet mellem kunde og bogbinder. Jeg laver det, som folk har brug for, i stedet for at gætte mig til, hvad folk vil have. Det er vigtigt i en tid, hvor vi taler så meget om forbrug. En bogbinder skaber noget, som folk efterspørger."

Hvad siger du til folk, der vil mene, at dit job snart ikke eksisterer længere i Danmark?

"At det ikke passer. Den håndindbundne bog har været udfordret siden industrialiseringen. I dag er håndbogbinding, som jeg og ganske få andre laver, som sagt en lille niche. Der er dog stadig brug for os til særlige opgaver, præsentationer, notesbøger, gæstebøger, fotoalbum og bogæsker eksempelvis. Desuden er vi der for alle dem, som gudskelov stadig mener, at en bog både skal være funktionel, kunne læses flere gange og ikke mindst kunne bevares for eftertiden."

Hvor stor en fremtidssikring er der i det erhverv, du har valgt?

"Jeg er meget fortrøstningsfuld. Jeg har mange kunder, der er over 50 år, men der er også yngre mennesker, som bestiller indbinding af notesbøger, æsker eller omslag til prisoverrækkelser. Jeg laver alt fra én bog til bittesmå oplag. Der, hvor vi som branche er udfordret, er, når uddannelserne lukker, fordi der ikke er lærepladser nok. Det er et stort problem, og der er faktisk ikke en bogbinderuddannelse i Danmark længe. Det er en skam, da håndværket er vigtigt og en del af vores kulturarv."



Michella Gjerlev holder meget af sit kreative og alsidige job.

”MIT FAG HAR SIDDET I MIG SIDEN 8. KLASSE”

MICHELLA GJERLØV, SKRÆDDER

Har arbejdet med sit fag siden 2007. En skrædder tilpasser, syr eller ændrer tøj. Faget falder som oftest inden for tre kategorier: Dameskrædder, herreskrædder eller teaterskrædder.

Hvorfor valgte du at blive skrædder?

”Min mor har altid syet, og jeg var ikke særlig boglig. Derfor skulle jeg finde et erhverv, hvor jeg kunne være kreativ med mine hænder, og da vi i min skole skulle i 8.- og 9.-klassespraktik, søgte jeg et skrædder-job. Lige siden har faget faktisk siddet i mig.”

Hvad er det sjoveste ved dit arbejde?

”Der findes meget få fuldtidsjobs som skrædder, så jeg arbejder med stor afveksling. Jeg blev uddannet i 2007, og dengang var det ikke så svært at få fast arbejde hele året rundt, men så kom finanskrisen og dermed også et mere usikkert arbejdsmarked. I dag arbejder jeg derfor to forskellige steder; et sted om sommeren og et andet sted om vinteren. Om sommeren forandrer jeg brudekjoler, så de passer til den, der skal giftes. Om vinteren laver jeg kostumer til Det Kongelige Teater og Pantomime-teatret i Tivoli. Det giver en stor adspredelse i mit arbejdsliv, og det er rigtig sjovt.”

Hvor ofte oplever du, at folk bliver overraskede, når de hører, hvad du laver?

”Stort set altid. Jeg får kommentarer som ”det er der da ikke mange, der laver” eller ”kan man virkelig leve af det?” Når man så har talt med folk i et par minutter, spørger de: ”Kan du egentlig

ikke lægge mine bukser op?”

De fleste forventer ikke, at man arbejder som skrædder, fordi der i dag er så mange modebutikker, man bare kan gå i. De lidt ældre generationer kender naturligvis til skrædderfaget, men jeg møder ofte unge, som simpelthen ikke tror på, at det eksisterer som et reelt arbejde.”

Hvor godt går det egentlig i din branche?

”Det er en presset branche, jeg arbejder i, men samtidig er skrædderarbejdet også så nichepræget, at der altid skal laves nogle ting. Det er sjældent, at hverdagstøjet kommer forbi skrædderen, men alligevel har genbrugsbølgen været med til at give lidt mere arbejde den senere tid. Flere og flere vælger at få repareret, frem for at smide ud.”

Hvad siger du til dem, der vil mene, at dit job snart ikke eksisterer længere i Danmark?

”Jeg siger, at de har ret i, at skrædderfaget på et tidspunkt ikke vil eksistere herhjemme længere, men også at det nu nok varer en hel del år, inden det uddør. Vi oplever, at der kommer færre og færre kunder, fordi udlandet stjæler så meget af markedet, men det betyder nu ikke, at der ikke er brug for skræddere i Danmark. For det er der, og det vil der være i lang tid fremover.”

”Jeg møder ofte unge, som simpelthen ikke tror på, at det eksisterer som et reelt arbejde.”

Michella Gjerlev, skrædder

Per F. Andersen har brugt sit liv på at tyde personligheder gennem skriften.



”Jeg tror, at der generelt er mindre fokus på menneskers personlige udvikling i dag.”

Per F. Andersen, grafolog

”JEG HAR ALTID FØLT MIG SOM EN MENNESKEKENDER”

PER F. ANDERSEN, SELVSTÆNDIG GRAFOLOG

Har praktiseret sit erhverv siden 1976.

En grafolog arbejder med håndskrift som et udtryk for personligheden. Det er altså grafologens opgave at kunne tyde et menneskes personlighedstræk ud fra håndskriften.

Hvorfor valgte du at blive grafolog?

”Jeg afprøvede flere forskellige fag i min ungdom i begyndelsen af 1970’erne. Det, jeg endte med at syntes, var det mest spændende, var at arbejde med, hvordan man kunne sige noget om mennesker ud fra deres håndskrift. Jeg har altid observeret folk, og jeg synes, at det er interessant at opdage noget, som folk skjuler, igennem den måde de skriver på. Det er mere end 40 år siden, at jeg blev uddannet som grafolog, og jeg følte mig allerede dengang som en slags menneskekender. Grafologi handler jo netop om at udlægge nogle ting på forskellige måder i skriften, og man kan finde et resultat af mennesker, som giver én adgang til noget fuldstændig unikt og ukendt ved dem.”

Hvor ofte oplever du, at folk bliver overraskede, når de hører, hvad du laver?

”Det oplever man nu og da, men jeg præsenterer mig nu ikke udelukkende som grafolog. Jeg lever nemlig kun til dels af grafologi-arbejdet, eftersom der ikke findes fuldtidsgrafologer i Danmark. Derfor arbejder jeg også som skriftekspert. Her sammenligner jeg eksempelvis kendte skrifter og underskrifter for at fastslå, om de er ens eller afviger på væsentlige punkter.”

Man taler meget om digitaliseringens indtog i disse år. Hvordan kan du mærke det i forhold til dig arbejde?

”Der langt mindre efterspørgsel på grafologer end førhen. Der er nemlig kommet rekrutteringsfirmaer og personlighedstest, som har gjort mit fag langt mindre relevant for mange virksomheder og privatpersoner. Før i tiden oplevede jeg ofte at få henvendelser om foredrag eller grafologiske analyser, men det sker i langt sjældnere grad i dag. Jeg er dog ikke sikker på, at det alene skyldes digitaliseringen, for jeg tror, at der generelt er mindre fokus på menneskers personlige udvikling i dag, end dengang jeg blev uddannet.”

Hvad siger du til dem, der vil mene, at dit job snart ikke eksisterer længere i Danmark?

”Jeg er helt sikker på, at den oprindelige funktion for en grafolog vil dø ud. At give en karakteristik af en håndskrift er ikke noget, der er meget af for tiden, og i øjeblikket findes der faktisk slet ikke nogen uddannelse inden for vores felt herhjemme. Hvis man vil uddanne sig til grafolog, skal man rejse til Tyskland, og på samme måde er Grafologisk Selskab i Danmark afgået ved døden. Så hvis folk siger, at mit erhverv har trange kår, så giver jeg dem ret.”

Er du ærgerlig over, at du ikke har valgt et erhverv, hvor der er mere fremtids-sikring?

”Jeg valgte ikke grafologfaget, fordi jeg regnede med at kunne leve af det, men fordi det interesserede mig. Så det fortryder jeg overhovedet ikke, nej.”



ITALIENS REGIONER

Italien er inddelt i tyve regioner med stor regional variation i kultur og historie. Man kan finde både tyske ølstuer i Trentino-Alto Adige og arabiske stednavne på Sicilien.

Kilde:
Udenrigsministeriet, Istat



Hurtige lækre biler er med til at skubbe Italiens økonomi i den rigtige retning.

ITALIENSK FREM GANG I SKYGGEN AF GAMLE PROBLEMER

Italien nyder godt af fremdrift i europæisk økonomi, men udfordringerne med blandt andet høj statsgæld og arbejdsløshed er fortsat iøjnefaldende, og et parlamentsvalg til foråret risikerer at få endnu en negativ effekt på økonomien.

✂ CHRISTIAN WEBER 📷 ISTOCKPHOTO.COM, FIATPRESS.COM

Italien er eurozonens tredjestørste økonomi og verdens ottende største. Støvlandet tager del i et europæisk opsving, og landet vil ifølge OECD have en vækst i BNP på henholdsvis 1,6, 1,5 og 1,3 procent i 2017, 2018 og 2019, efter at landet i 2014 blev fri af økonomisk recession.

Det er især privatforbruget, der skubber den italienske økonomi i den rigtige retning, mens de vigtigste italienske eksportområder som medicinalindustri, biler og maskinelt udstyr, samt varer fra tekstil- og fødevarerindustrien ifølge OEC (Observatory of Economic Complexity) har sørget for et voksende overskud på handelsbalancen siden 2012. Behovet for strukturelle reformer er dog stadig stort for at sikre Italiens fremgang på

Unge italienere flytter til udlandet for at gøre karriere.



længere sigt, vurderer både OECD og EU-Kommissionen i deres seneste rapporter.

"Der er ved at komme gang i hjulene, men i forhold til det europæiske vækstgennemsnit ligger Italien helt klart i bunden. Det er et vigtigt udgangspunkt for at vurdere situationen omkring den italienske økonomi," siger lektor i italienske forhold ved Københavns Universitet, Gert Sørensen.

EU-kommissionen vurderer, at den gennemsnitlige vækst i EU vil være på cirka to procent årligt frem til 2019, altså op mod en procent højere end den italienske vækst.

De dårlige lån spøger stadig

Det er hovedsageligt de forgældede italienske banker, der har været på den finansielle dagsorden i Italien, og især én har ramt overskrifterne, nemlig Italiens fjerdestørste bank Monte dei Paschi di Siena, som staten nu har en væsentlig ejerandel i, for at sikre, at den ikke kollapse.

"Der er generelt tale om en centralisering af den italienske banksektor. Staten har været nødt til at gribe ind, fordi flere italienske banker ikke har

kunnet klare sig på det private marked," siger Gert Sørensen.

Ifølge Den Europæiske Centralbank manglede Monte dei Paschi di Siena, der også er verdens ældste bank, 8,8 milliarder euro i kapital i december 2016. Den italienske stat overtog i sommeren 2017, hvad der svarer til cirka 70 procent af banken. Sammen med en nedskæring på 5.500 arbejdspladser og en lukning af op mod 600 filialer skal det på sigt være med til at få afviklet de mange dårlige lån, som ifølge flere analytikere stadig vil spøge fremover i italiensk økonomi.

Et andet stort tema for den italienske økonomi er den skyhøje statsgæld på 132 procent af BNP, den næsthøjeste i EU efter Grækenlands. Manøvrerummet for den italienske

stat er derfor sparsomt.

"Den italienske regering er meget afhængig af den økonomisk politik, der bliver drevet i Bruxelles, og af tiltag fra Den Europæiske Centralbank i Frankfurt," siger Gert Sørensen.

Sidstnævntes præsident Mario Draghi har stået for en mere lempelig tilgang til finanspolitikken, der har været et europæisk sikkerhedsnet for Italien. "Statsgælden gør, at staten har meget snævre rammer for investeringer, hvis den samtidig skal overholde de europæiske budgetkrav. På den ene side har italienerne en lempelig centralbank i Frankfurt og på den anden en række politisk-økonomiske budgetkrav inden for selve eurogruppen i Bruxelles. Der er en risiko for yderligere belastning af underskuddet, og det er et strukturelt problem, der ikke er lige til at komme ud af," siger Gert Sørensen.

Alle unddrager skat

Også andre strukturelle udfordringer har store omkostninger for Italien, blandt andet på skatteområdet.

"Italien ligger formelt set med nogle høje skattesatser på næsten skandinavisk niveau, men det skal ses



ITALIENS REGERINGER

Landet har haft 65 regeringer siden Anden Verdenskrig. Den længst siddende regeringschef er Silvio Berlusconi. Italien har et to-kammersystem med Deputeretkammeret og Senatet som de to vigtigste instanser.

Kilde: Udenrigsministeriet, Istat

"Italien ligger formelt set med nogle høje skattesatser på næsten skandinavisk niveau"

Gert Sørensen, lektor i italienske forhold, Københavns Universitet

At handle med Italien

Mad fra Danmark til Italien

Italien er Danmarks 10. største eksportmarked. Ifølge Udenrigsministeriets tal vil Danmarks eksport til landet være omkring 18,8 mia. kr. i 2018. Danmark eksporterer især mad og drikkevarer, som svin og øl, til Italien, men også lægemidler og farmaceutiske produkter.

Mere korruption end gennemsnittet

97 procent af de adspurgte italienere i en opinionsundersøgelse i 2014 svarede, at korruption er udbredt i deres land, mod et EU-gennemsnit på 76 procent. 42 procent svarede, at de havde personlig erfaring med korruption i deres dagligdag, mod EU-gennemsnittet på 26 procent.

Svært sted at investere

Italien er det 46. nemmeste sted i verden at drive forretninger i. Særligt faktorer som at få byggetilladelser, lån og skattebetaling på plads trækker ned. Danmark er nr. 3 på listen.

Maskiner fra Italien til Danmark

Danmark er Italiens 33. største eksportmarked og udgjorde 0,67 procent af Italiens samlede eksport, eller ca. 20 milliarder kroner i 2016. En stor del af dette står maskinelt udstyr for, derudover alt fra fødevarer over transportudstyr til tekstiler.



i lyset af en meget stor skatteunddragelse. Det er endnu et strukturelt, økonomisk problem, men også et politisk og socialt problem,” forklarer Gert Sørensen og fortsætter:

”En del af dette stammer fra strafferet- og skatteopkrævnings-systemet. Det er også ’almindelige’ mennesker og ikke nødvendigvis mafiamedlemmer, der er med til at unddrage. Mange opfører et hus uden de nødvendige tilladelser, og når der er gået nogle år, er der en form for amnestilovgivning, som er med til at legalisere byggeriet imod en mindre betaling til det offentlige. Som privatperson har man haft store fordele på området, mens staten stadig mangler. Med i billedet hører naturligvis, at også de dele af økonomien, der forvaltes af den organiserede mafiakriminalitet, unddrager sig enhver kontrol og fratager staten store indtægter.”

De unge tager væk

I Transparency Internationals korrupsionsindeks indtager Italien sammen med Cuba en plads som nr. 60. Selv om Italien har gang i den økonomiske vækst, er arbejdsløshedstallene

stadig høje og vil ligge på cirka 11 procent frem mod 2019, oplyser både EU-Kommissionen og det italienske svar på Danmarks Statistik, ISTAT. Ungdomsarbejdsløsheden er imidlertid tre gange så høj, på omkring 35 procent, og det er kritisk for Italien.

”Italien har et demografisk problem. Befolkningen ældes, og gennemsnitsalderen øges, men det lykkes ikke at få kål på ungdomsarbejdsløsheden. Arbejdsmarkedsreformer har fået flere ud på arbejdsmarkedet, men har også skabt et mere fragmenteret og diffust arbejdsmarked med en masse småjobs. Det gør sig især gældende for de unge, der ofte arbejder på kortere kontraktansættelser og bydes ringere

”Befolkningen ældes, og gennemsnitsalderen øges, men det lykkes ikke at få kål på ungdomsarbejdsløsheden.”

Gert Sørensen, lektor i italienske forhold, Københavns Universitet

løn og vilkår generelt. I forhold til immigration er her kommet et ekstra arbejdspress, som er med til at gøre det vanskeligere for yngre italienere, der måske heller ikke vil arbejde på de meget ringe vilkår, som tilbydes mange steder inden for eksempelvis servicesektoren og landbruget,” siger Gert Sørensen.

Ifølge blandt andet det italienske analyseinstitut, Demos, er der skabt en grundlæggende forståelse blandt italienerne, at de unge må flytte fra Italien for at skabe sig en karriere:

”Før tog italienerne måske til London og USA, men det er et tankevækkende fænomen, at selv Danmark er interessant for flere italienske veluddannede. Man uddanner for få højtuddannede, også inden for naturvidenskab og teknologi. Det får konsekvenser, da man ikke får den arbejdskraft, der skal til, for at renovere produktionsapparatet bredt,” siger Gert Sørensen.

Ifølge Dansk Industris markedsfokus på Italien har 17,7 procent af de 25-64-årige italienere en videregående uddannelse. Til sammenligning er den tilsvarende andel i Danmark 38,2 procent.



ITALIENS BEFOLKNING

Der bor cirka 60 millioner mennesker i Italien, hvoraf omtrent 88 procent er romersk-katolske. Næsten halvdelen af landets befolkning bor i det nordlige Italien. De tre største byer er hovedstaden Rom, samt Milano og Napoli.

Kilde: Udenrigsministeriet, Istat


Nord og syd er stadig ulige

Endelig er italiensk økonomi kendetegnet ved store forskelle imellem Nord- og Syditalien. I oktober stemte mere end 90 procent for større økonomisk autonomi i de norditalienske regioner, Lombardiet og Veneto, med en valgdeltagelse på henholdsvis cirka 40 og 60 procent. De to regioner står for omtrent 30 procent af Italiens BNP og næsten en fjerdedel af landets vælgere. Selv om afstemningerne ikke var bindende, var udfaldet udtryk for en klar tendens, mener Gert Sørensen:

”Der er i Veneto og Lombardiet et indtryk af, at man giver mere til Rom, end man får tilbage. At man står for overførselsindkomster, der finansierer det mindre udviklede syd. Den væsentlige del af bruttonationalproduktet og finansiering af statens indtægter frembringes i nord, og det er også her, at man har den mest differentierede form for produktion. Lombardiet er et af de tættest befolkede områder i Europa og har en tæt erhvervsstruktur på mange planer. I efterkrigstiden har man i nord til gengæld også nydt godt af billig, syditaliensk arbejdskraft,” forklarer Gert Sørensen.

Ifølge en rapport fra EU-kommissionen står Syditalien for en væsentlig mindre del af den samlede italienske eksport i forhold til det centrale og nordlige Italien. I syd står man for især motorkøretøjer og raffinerede olieprodukter, mens der i de nordlige egne er en højere produktion til tekstileksport, eksport af maskineri og ikke-metalliske mineraler.

Ifølge Gert Sørensen afhænger meget også af det næste italienske valg til foråret, som ikke ser ud til at få en klar vinder, og som kan skabe usikkerhed omkring den parlamentariske situation.

”Hver gang den politiske stabilitet er truet, har det en negativ effekt på den italienske gæld, da rentespændet til de tyske obligationer stiger. Den politiske stabilitet er et helt afgørende spørgsmål, også for tilliden til Italien i Europa.” 

”Der er i Veneto og Lombardiet et indtryk af, at man giver mere til Rom, end man får tilbage.”

Gert Sørensen, lektor i italienske forhold, Københavns Universitet

Byggebranchen er et af de legitime områder, hvor mafiaen rykker massivt ind.



MAFIAEN RYKKER IND PÅ DET LOVLIGE MARKED

De store mafiaorganisationer har i årtier foretaget en rejse nordpå fra Syditalien over Alperne og til blandt andet Tyskland og Skandinavien. De optræder i stigende grad på det lovlige marked, for bedre at kunne sprede deres netværk, ofte i bygge- og anlægsbranchen, hvor indtjeningsmulighederne er store.

✂ CHRISTIAN WEBER 📷 ISTOCKPHOTO.COM

10 procent. Så meget af det italienske BNP ansås de store mafiaorganisationer at stå for. Det drejer sig især om Cosa Nostra på Sicilien, 'Ndrangheta'en i Calabrien ved den italienske støvletå, og Camorra'en i Campania, hvor Napoli er hovedby. At Italien har fået gang i væksten igen, er ikke kun en fordel for den lovlige del af Italiens økonomi, men også for mafiaen.

"Dårlig vækst i det italienske samfund ville også betyde ringere indtægt for mafiaen," fortæller tidligere Berlingske Tidende-korrespondent i Italien og forfatter til flere bøger om mafiaen, Morten Beiter og fortsætter: "Kriminalitet bidrager også til økonomien. Den skaber et flow her og nu, samtidig med, at den er væksthæmmende og skadelig for samfundet på længere sigt. Mafiaens penge bliver hvidvasket igennem skattebetaling."

Blandt andet derfor kan det aldrig blive helt præcise tal, når mafiaens bidrag til BNP skal regnes sammen. Tallene stammer fra forskellige antimafiaorganisationer, fagforeninger og Guardia di Finanza, Italiens told- og skattepoliti, og der er tale om et skøn.

Mafiaen rejser mod nord

De tre store mafiaorganisationer har alle deres ophav i Syditalien, men har for længst indtaget Norditalien og Nordeuropa og er blevet en international faktor:

"Jo længere nordpå, man kommer, desto mere legale ser mafiaens forretninger ud, for eksempel på

områder som vind- og solenergi. Man er interesseret i at komme ind i det legale erhvervsliv i nord, mens der måske bliver taget mere gammeldags afpresningsmetoder i brug i syd. I en by som tyske Erfurt ejer mafiaen – ud over at stå for det sædvanlige narkosalg – store dele af hotel- og restaurationsbranchen. Der tjenes også rigtig mange penge på licitationer af offentligt arbejde og generelt i bygge- og anlægsbranchen. Mafiaen kan tilbyde en billigere arbejdsstyrke, materialer og tilbud, og det har også bredt sig til Danmark", fortæller Morten Beiter.

Selv om det kulturelle udgangspunkt for mafiaen ligger i Syditalien, tjener den i høj grad penge også udenfor.

"Mafiaen har altid ønsket at sikre sine investeringer i Norditalien, i første omgang i Milano, hvor alle tre organisationer har haft folk siden 1960'erne. Mafiaen har også bredt sig via mafiosi, der har været i eksil eller udvandret. På den måde har de også kunnet sprede sig til resten af Europa, i takt med at grænserne er åbnet, og jagtmarkerne er blevet udvidet," siger Morten Beiter.

Strategien består i, at mafiaen får en fod indenfor på det nye marked, måske som led i en helt ren og professionel operation, for derefter at opbygge et netværk af forretningsforbindelser, der kan bistå med hvidvaskningen af pengene og på sigt overtage en større del af markedet.

Mafiaens dybe rødder

Ifølge Morten Beiter udvikler situatio-

nen omkring mafiaens indflydelse sig hele tiden, men dens omsætning er iøjnefaldende. De tre store italienske mafiaorganisationer omsætter for cirka 750 milliarder kroner om året.

"Set i det store europæiske perspektiv er det måske ikke meget, men alligevel af en vis størrelse," forklarer Morten Beiter, der ikke mener, at det er nok at bekæmpe den italienske mafia i Italien.

"Den italienske antimafialovgivning, hvor det er forbudt at være medlem af en mafia, bør implementeres alle steder. I Italien kan man få op til 18 års fængsel som ledende medlem, uden at man nødvendigvis har slået nogen ihjel. Der er brug for et europæisk FBI og en anklagemyndighed, der er gearet til at kunne klare det. Det vil kræve en reformering og en harmonisering af EU-systemet," mener Morten Beiter.

Mafiaens magt har dybe rødder i historien og har fungeret som en form for samfundsstruktur i over 150 år, siden Italien blev samlet som nation. "

Familien er den mindste enhed

"Mafiaen er blevet til som et svar på magtens tomrum, der er opstået omkring Italiens samling. Man kan sige, at det har været et forsøg på at skabe struktur og orden i kaos. I mafiaen er der regler, rangorden og andre forskellige ting, der nærmest svarer til et rigtigt samfund. Mafiaen er på en eller anden måde et svar på en statsmagt, der ikke har kunnet træde i karakter," siger Morten Beiter. Men kan man ligefrem tale om noget bestemt i den italienske kultur, der er med til at legalisere visse aspekter af mafiaens aktiviteter, selv om der i mange år er ført kampanjer imod beskyttelsespenge, for eksempel Palermo, og anti-mafiaundersøgelser dommere ofte har været populære skikkelser.

"Der er ingen tvivl om, at mange ting i den italienske kultur også optræder i mafiose sammenhænge. Familien er den mindste statslige enhed i Italien, og for mange italienere rækker staten ikke ud over familien. Mafiosi eller ej. Mange italieneres land slutter ved havelågen, hvor det fælles og det offentlige er et ingenmandsland. Mafiaorganisationerne er der også for at tjene penge. Mafiosi betragter ofte sig selv som hæderlige forretningsfolk," siger Morten Beiter. 📍

"Mange italieneres land slutter ved havelågen, hvor det fælles og det offentlige er et ingenmandsland."

Morten Beiter, forfatter og ekspert i mafiaen



ITALIENS TURISTER

Italien var i 2016 det tredje mest besøgte land i Europa efter Frankrig og Spanien. I alt var der hele 403 millioner turistovernatninger i Italien i 2016, som var næsten lige fordelt blandt italiener og udlændinge. Topdestinationerne var Rom, Milano og Venedig.

Kilde: Udenrigsministeriet, Istat

De høje boligpriser er kommet for at blive

En ejerlejlighed i København koster nu godt 6.000 kroner mere per kvadratmeter end før krisen ramte. Men er vi på vej imod en ny boligboble? Nej, siger boligekspert.

✂ ELISABETH HAMERIK 📷 ISTOCKPHOTO.COM



Der var engang i midten af nulleerne, hvor pengene hang på træerne, eller i hvert fald løst hos bankrådgiverne, og det hele skulle være større, bedre, mere. Selv da boligmarkedet ramte et ekstremt højt niveau i 2006, beroligede den daværende regering med, at alt var i orden. Resten er historie. Et crashet boligmarked i USA og en bristet boble, også i Danmark. Krisen efterlod mange danskere teknisk insolvente. I 2011 var det tilfældet for 24.000 boligejere alene i København. På samme tid begyndte priserne atter at stige, og de er endnu ikke stoppet, hvilket har givet mange af de kriseramte boligejere plus på kontoerne igen. Da ejerlejlighederne i København lå på det højeste niveau i 2007, kostede de nemlig 31.849 kroner per kvadratmeter, men tal fra Boligsidens Markedsindeks viser, at kvadratmeterprisen 10 år efter, i juli 2017, lå på 38.156 kroner.

Altså er der tale om en stigning på over 6.000 kroner i forhold til før krisen, og dermed er bekymringen for en boligboble atter aktuell. Men det er slet ikke det, der er tale om nu, siger Curt Liliegreen, direktør i Boligøkonomisk Videnscenter:

“Bobler brister. Men det her er ikke en boble, for det vil fortsætte. Pt. sælges der lige så mange ejerlejligheder i hovedstaden som det antal, der er udbudt – og det er et forholdsvis ekstremt marked – ligesom det er nærmest umuligt at få fat i en andelsbolig. Virkeligheden er, at vi er på vej mod de tilstande, vi ser i London, Paris og New York, hvor almindelige mennesker ikke vil have råd til at bo i hovedstæderne. Det vil gå langsomere, fordi vi er mindre, men det er der, hvor vi er på vej hen.”

København har ikke bygget nok

Med de stigende priser i hovedstaden og andre store danske byer som Aarhus, halter resten af landet efter. Årsagen til stigningen i netop de store byer er dog komplekse.

“Det karakteristiske for København og Frederiksberg er, at boligmarkedet er volatilt. Det stiger og falder hurtigt. Med en befolkningstilvækst på 1.000 indbyggere per måned giver det et enormt pres på boligmarkedet. Derudover er udviklingen på Frederiksberg helt ekstraordinær på grund af de få, men meget attraktive, villaer,” forklarer Curt Liliegreen

København har landets laveste andel af ejerboliger med kun 18 procent. Samtidig er hovedstaden domineret af 33 procent andelsboliger. Resten er almene boliger, der tæller for 20 procent, samt forskellige former for privat leje og meget lidt offentlig udlejning.

“Den store fejl, København har begået, er ikke at bygge nye boliger i tide. Den har den

Boligmarkedet netop nu

Kvadratmeterprisen på en ejerlejlighed i København er steget med mere end 6.000 kroner fra før krisen i 2007. En yderst lav rente har været med til at skubbe til boligmarkedet.

Af frygt for en ny boligboble lavede regeringen i efteråret 2017 nye regler for lån. Det betød desuden, at der kom en begrænsning på det afbetalingsfrie F1-lån.

Det seneste år har boligejere over hele landet oplevet en stigning på tre procent, mens stigningen i København har ligget på fem procent, ifølge Nykredit, som forudser i en prognose, at stigningen vil fortsætte. I København vil der komme en gennemsnitlig prisstigning på 3,5 procent de næste tre år, i Nordjylland vil den lyde på 2,9 procent og i Østjylland på 2,3 procent.

I 2017 har andelen af tvangsauktioner ligget på et historisk lavt niveau.

Kilder: Boligsidens Markedsindeks, finans.dk, Nykredit



”Vi er på vej mod de tilstande, vi ser i London, Paris og New York.”

Curt Liliegreen, direktør i Boligøkonomisk Videnscenter

kræftigste befolkningstilvækst siden 1916, men der er ikke blevet bygget nok til at følge med. Derfor er der nu rift om boligerne som aldrig før,” siger Curt Liliegreen og tilføjer:

“Den befolkningsgruppe, der vokser mest, er de 25-29-årige. Andelsboligerne, som de unge normalt ville gå efter, stiger i pris og bliver handlet lynhurtigt, derfor er der stor efterspørgsel på de små ejerboliger, hvor vi pt. ser de største stigninger. Det presser boligmarkedet.”

Går ud over de unge

For at stoppe en eventuel boligboble har regeringen de seneste år gjort flere tiltag. Med erhvervsminister Brian Mikkelsen (K) i spidsen har regeringen eksempelvis indført en række begrænsninger på, hvilke lån man kan optage, såsom en begrænsning på F1-boliglån, ligesom der er kommet større krav til, hvor meget man må låne i forhold til sin indkomst, og hvor meget man skal have som udbetaling. Regler, som uundgåeligt vil ramme førstegangskøberne.

“Det er sådan i dag, at alle købere i vækstområderne skal vurderes, som optog de en 30-årig obligation med fast rente på fire procent og afdrag. Det betyder, at de nye regler har beskeden gennemslagskraft, for der er altså allerede skrappe regler. Der er fordele ved at gøre det på denne måde, fordi man sikrer sig, at folk kan tale en rentestigning, men det kommer uundgåeligt til at gå ud over dem, som har lavere indtægt eller ikke har velhavende forældre til at hjælpe dem. Det har en uheldig effekt, fordi man presser dem ud af byen og gør den til et sted kun for rige,” forklarer Curt Liliegreen.

Billige boliger går tabt

Også lejemarkedet i København er værd at hæfte sig ved. Når lejere flytter ud, forbedrer ejerne af ejendommen ofte lejlighederne med den hensigt, at de skal stige i husleje, eller også bliver de små lejligheder sammenlagt. Alternativt gøres ejendommen til en andelsforening og ryger dermed ind i puljen af lejligheder, som er umulige at få fat i.

“Der går hele tiden billige boliger tabt i København, fordi ejerne af de private ejendomme jo er interesseret i at få mere for dem. Derfor spekulerer de i at forbedre lejlighederne til et niveau, så de kan flytte lejlighederne fra boligreguleringsloven over til lejeloven og lade dem stige med op til 70 procent,” siger Curt Liliegreen og uddyber:

“Samtidig har København lagt byggegrunde ind under By & Havn, og de grunde kan ikke sælges under markedsværdi. I og med at boligmarkedet stiger, stiger grundene også, så selv om man bygger billigt, er det reelt ikke muligt at udleje dem billigt.”

Ifølge Curt Liliegreen har Københavns Kommune “selv redt sengen,” og nu må borgerne ligge i den. I modsætning til Aarhus, hvor man har sørget for, at der er plads til at bygge mindre lejligheder.

“I Aarhus har man lavet en rådighedsbegrænsning på jorden, så man kan bruge den til eksempelvis almene boliger.”

Ro og tid til hinanden er noget af det, familien Kramhøft har fundet uden for storbyen.



”Den umulige situation på boligmarkedet fik os ud af hamsterhjulet”

Mads Kramhøft og hans kone ledte i 2014 med lys og lygte efter en bolig i Storkøbenhavn. Men boligmarkedet endte med at presse familielivet i sådan en grad, at de besluttede sig for at sadle helt om.

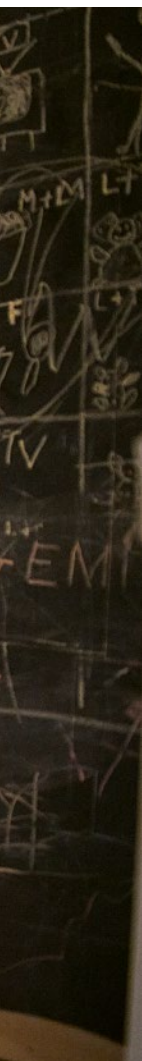
✍ ELISABETH HAMERIK 📷 JAKOB HELBIG

Det er 2014. Kramhøft-familiens lejemål er ophørt. Da de flyttede til hovedstaden i 2010, fik de mulighed for at leje en villalejlighed i Søborg på 100 kvadratmeter, og med et barn og planer om et til var det en oplagt mulighed for at få plads nok. Men da huset efter planen

skulle sælges fire år senere, møder de et boligmarked, der viser sig at udfordre dem.

”Vores datter var skrevet op til en privatskole i området, så vi gik i gang med at søge der. Men hverken i det område eller tættere på byen kunne vi finde noget, der var til at betale. Selv om vi havde gode jobs, var vi

forholdsvis nyuddannede, og vi havde ikke forældre, der kunne hjælpe til. Ingen af os havde lyst til at bo i et upersonligt parcelhus i en forstad til København, og logistisk set oplevede vi, at det blev så besværligt for os at komme rundt til job og skole, at presset på hverdagen ville blive endnu større.”



◀ Uden høje afdrag at betale er der mere tid til hinanden i familien.

▶ Mads Kramhøft arbejder i nærheden, mens hans kone er blevet selvstændig.

▶ Naturen i Tisvildeleje er et ekstra plus for Mads Kramhøft, der selv er vokset op i Skanderborg.

▼ Parcelhuset med de gule mursten var ikke den oprindelige drøm, men det fik alle andre drømme til at gå i opfyldelse.



Fra Søborg til Tisvildeleje

Da parret når maj 2015, er de kørt trætte. Presset fra hverdagen med logistik, økonomi, boligsøgning og nu to små børn har slået pusten ud af dem, og de forsøger at finde en løsning, hvorpå de igen kan få hverdagen til at hænge sammen.

Parret har et vennepar, som er glade for at bo i Tisvildeleje nord for København, og de beslutter sig derfor for undersøge området, mulige skoler og generelle forhold. Det viser sig, at mens sommerhusene er noget nær ubetalelige, ligger helårshusene på et yderst fornuftigt leje, og Mads Kramhøft, som er opvokset i Skanderborg, er straks tiltrukket af området, mens hans hustru, der egentlig ser sig selv som et storbymenneske, øjner en mulighed for at skifte spor og sige det job, hun er træt af, op.

“Ironisk nok er vi endt der, hvor jeg havde forsvoret vi aldrig ville ende – i et gult parcelhus med røde tegl. Men vi skulle ikke ud i et renoveringsprojekt, og det her hus var i fantastisk stand og kostede 1,6 millioner kroner,

hvilket passede perfekt til vores økonomi,” siger Mads Kramhøft, der i dag arbejder som digitaliseringskonsulent i Frederikssunds Kommune, mens hans kone er blevet selvstændig:

“Flytningen gav os muligheden for at tilrettelægge vores hverdag på en anden måde. Var vi blevet i København, havde vi været tvunget til at skulle have to fuldtidsjob med lange dage, og til at bo i et område, som ikke var os. Siden vi flyttede ind, er huset steget lidt i værdi, og vi har kunnet lægge vores boliglån om og kan se, hvordan vores økonomi bliver bedre og bedre – på trods af, at vi nu arbejder mindre.”

“Selv om vi havde gode jobs, var vi forholdsvis nyuddannede, og vi havde ikke forældre, der kunne hjælpe til.”

Mads Kramhøft, digitaliseringskonsulent

Ud af hamsterhjulet

Realiteten er, at parret – hvis man lytter til direktør i Boligøkonomisk Videncenter Curt Lillegreens forudsigelser – nok heller ikke vil få råd til at flytte mod hovedstaden, når børnene bliver voksne. Men så er det det, siger Mads Kramhøft. De har truffet et valg, og når de har brug for byen og tid med hinanden, sætter de ungerne af hos Mads' kones forældre, og ellers nyder de en hverdag, der endelig hænger sammen.

“Det vigtigste er, at vi har fået ro på. Ja, vi måtte opgive at sende vores datter i privatskole, men det var det rigtige valg. Vi behøver ikke længere løbe så stærkt for at få hverdagen til at køre rundt, og vi har fået det åndehul, vi så desperat havde brug for. Så man kan sige, at det umulige boligmarked fik os ud af hamsterhjulet.”

Et hurtigt tjek på boligsiden.dk viser, at der lige netop nu er en ejerlejlighed i Søborg til salg til nogenlunde samme pris, som parret gav for parcelhuset i Tisvildeleje.

Den er dog kun på 55 kvadratmeter. 🏠

Kunsten at finde ro i en verden, der er løbet løbsk

I en verden, hvor vi hele tiden er "på" og inden for rækkevidde for andre, opstår et stigende behov hos mange for ro og fordybelse – og den skal opsøges aktivt, ellers slipper den væk.

✂ ANDREA BAK 📷 ISTOCKPHOTO.COM



Du er lige kommet godt i gang med dit arbejde, da telefonen ringer, og du bliver afbrudt. Dette sker mange gange i løbet af dagen, og da hver afbrydelse gør, at du er 25 minutter om at komme i flow igen med din arbejdsopgave, er der ikke noget at sige til, hvis du ofte går hjem fra arbejde med summende hoved og en følelse af ikke at have nået noget som helst i løbet af dagen.

“Vi har altid haft behov for ro og fordybelse, men vi ser en anden bevidsthed omkring det nu, og det hænger sammen med den fortravlethed, vi oplever som moderne mennesker. Den britiske sociolog Anthony Giddens kalder verden i dag for “den løbske verden”. Det er vigtigt for os at have et sted, hvor vi kan lade op og gøre os klar til at møde

den løbske verden,” siger Marianne Levinsen, forskningschef hos Center for Fremtidssforskning.


“At fordybe sig er også blevet en iscenesat aktivitet i forhold til tidligere, for det at kunne signalere, at man har tid til at fordybe sig, er vigtigt for mange. Vi oplever lige nu en yoga-bølge, som er anderledes end den yoga-bølge, vi så i halvfjerdsere. Dengang handlede det om at se indad på en lidt introvert facon, mens det i dag i meget højere grad hænger sammen med sundhed og fordybelse,” fortæller hun.

Ud og nørde i naturen

“Vi ser også jagten på fordybelse i den måde, vi som moderne mennesker bruger naturen på. Jagt er et kæmpehit, og det er

utrolig populært at gå ud i naturen og samle svampe, fiske og tage på østerssafari. Det er blevet moderne at være nørd, uanset om det handler om vin, musik, biler eller tegneserier. Nørder fordyber sig i høj grad, og vi ser en kæmpe bølge af det lige for tiden,” siger hun.

Ifølge Marianne Levinsen stopper jagten på ro og fordybelse ikke. Tværtimod.

“Fordybelse er centralt for os som mennesker, men mange er ikke klar over, hvor vigtigt det er. Fordybelse virker antistressende, og det er vigtigt for vores psykiske balance. Samtidig fordrer udvikling fordybelse. Vi har brug for at tænke over og forandre det, vi er i, for ellers er vi bare robotter. Vi vil se endnu mere af dette i fremtiden, men det kommer til at hedde noget andet og mere smart end fordybelse.” 

“Fordybelse virker antistressende, og det er vigtigt for vores psykiske balance.”

Marianne Levinsen, forskningschef hos Center for Fremtidssforskning

Her kan du finde ro og fordybelse



Refugium

Refugium betyder tilflugtssted, og det kan man have brug for i perioder. Der er flere refugier herhjemme, blandt andet Ørslev Kloster Refugium ved Skive, som er for folk med et konkret projekt, de har brug for arbejdsro til. På Ørslev Kloster søger man selv for at lave sin mad, og der er ingen formelle aktiviteter, man kan deltage i. Anderledes er det på fx Løgumkloster Refugium i Sønderjylland eller på Sankt Birgitta Kloster i Maribo. Begge steder tilbyder hjælpesession, og alle er velkomne uanset religion.



Yoga

Yoga stammer fra Indien og kan spores over 5.000 år tilbage i tiden. Her arbejder man blandt andet med sin vejrtrækning, mens man udfører de forskellige øvelser, og det giver ro i både krop og sind. Der findes et hav af yoga-former, fra de stilfærdige som Yin-yoga og restaurativ yoga over Hatha-yoga til Astanga, Vinyasa og Hot-yoga, som er mere fysisk udfordrende. De fleste fitness-centre tilbyder i dag yoga, og decide-rede yoga-centre overalt i landet tilbyder forskellige former for yoga.



Meditation

Det er videnskabeligt bevist, at daglig meditation kan dæmpe stress-niveauet i kroppen og øge koncentrationsevnen og følelsen af velbehag. Der er mange måder at gribe meditation an på, og en af de mest populære er engelske Andy Puddicombes app Headspace. Her kan man sammensætte et program efter eget behov, alt efter om man har brug for at blive mere fokuseret, afstresset, få bedre nattesøvn, spise sundere eller noget helt fjerde. Der er flere gratis forløb, fx et meget fint intro-program på 10 sessioner.



Rejser med ro

Har man brug for at komme helt væk fra hverdagen, findes der efterhånden mange rejsearrangører, der tilbyder rejser med bevidst fordybelse indlagt. På Munonne, der er Danmarks største portal med spirituelle og alternative rejser, findes alt fra silent retreats (ophold, hvor man ikke taler, red.), yogarejser, detox-rejser, pilgrimsvandring og healings-rejser af forskellig varighed i hele verden. Alle rejser udbydes af forskellige udbydere, som man kan læse mere om under beskrivelserne af rejsemålene.



At gå offline

En af fordybelsens største fjender er internettet. Her ligger millioner af Facebook-opslag, kattevideoer, nyheder, sportsresultater og andet godt og lokker. Løsningen er at gå offline. Det kan man gøre ved at slå mailfunktionen fra på computeren, sætte telefonen på fly-mode, og sætte sig et sted, hvor man ikke bliver forstyrret. Nogle klarer det fint på egen hånd, men mange har brug for lidt hjælp, fx i form af app'en Freedom, der blokerer apps og internetadgang på alle devices i det tidsrum, man beder den om.

UDSIGT TIL PÆN FREMGGANG I 2018

2017 overraskede positivt, og bekymringer blev gjort til skamme. Løn og inflation steg ikke voldsomt, og centralbankerne kunne holde hånden under fremgangen. I år siger vi farvel til den lempelige pengepolitik og goddag til fortsat positiv udvikling.

ISTOCKPHOTO.COM

Vi kan endnu en gang se tilbage på et år, hvor den økonomiske udvikling kom til at overraske positivt. Året blev det stærkeste vækst-år

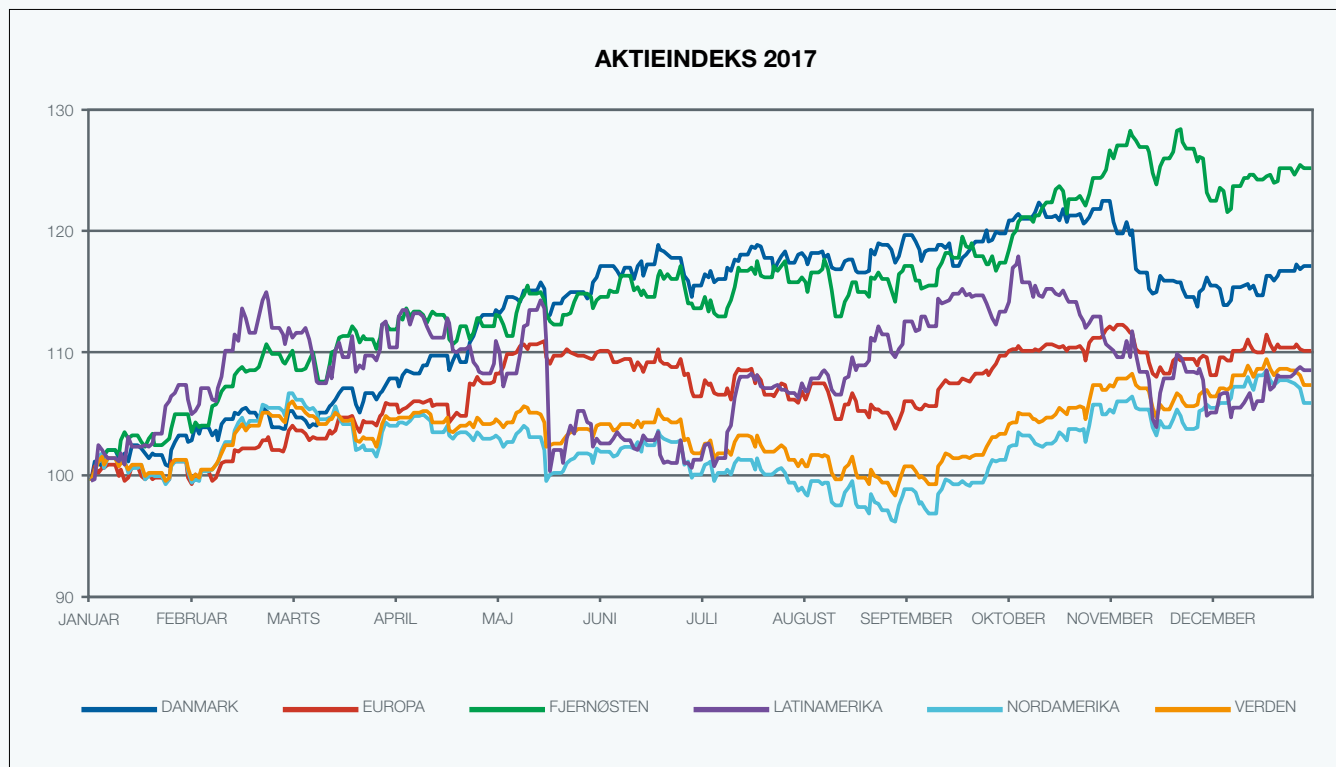
for den globale økonomi siden 2011. Den stærke udvikling har tilmed været bredt funderet, hvor de fleste regioner og sektorer i verden oplevede tiltagende vækst, og alle 35 OECD-lande befinder sig for første gang siden 2007 i et samtidigt økonomisk opsving. Arbejdsløsheden har været faldende, forbrugernes og virksomhedernes optimisme er

taget til i langt de fleste lande, og virksomhedernes profitter er vokset solidt.

Trump, Kina og Korea

Mange af årets bekymringer viste sig i første omgang at være ubegrundede. Frygten for, at Præsident Trump ville gennemføre sine trusler om at kaste USA ud i handelskrige med blandt andet Kina, blev gjort til skamme, og den usikre situation på den koreanske halvø materialiserede sig trods en retorisk optrapning ikke i en militær konflikt.





”Når vi skuer ind i det nye år, ser det ud til, at den positive økonomiske udvikling vil fortsætte.”

I Europa skulle mange borgere til stemmeurnerne for at vælge nye regeringer, og selv om der stadig er knaster i det politiske billede, endte det ikke med sejre til de populistiske kræfter.

I Kina formåede myndighederne at påbegynde reformer, der skal gøre den økonomiske udvikling mere holdbar, uden at det for alvor gik ud over den økonomiske vækst.

2017 var også bemærkelsesværdigt i den henseende, at det ellers solide økonomiske opsving stadig ikke gav anledning til kraftigt stigende lønninger eller inflation. For verdens centralbanker betød det, at de kunne blive ved med at holde hånden under den økonomiske udvikling med en fortsat meget lempelig pengepolitik.

Centralbankerne strammede langsomt

Det blev dog i løbet af året også mere tydeligt, at centralbankernes behov for ekstraordinær stimulans til den økonomiske udvikling langsomt er begyndt at aftage. Den amerikanske centralbank hævede således renten tre gange og påbegyndte en (om end meget gradvis) neddrøling af bankens store



obligationsbeholdninger.

Den europæiske centralbank rørte ikke ved renterne, men valgte at halvere dens obligationsopkøb, og selv i Japan begyndte spekulationer om udsigten til en lidt mindre lempelig pengepolitik at tage til. Især i første halvdel af året blev obligationsrenterne imidlertid holdt nede af en lidt skuffende økonomisk udvikling i USA, samtidigt med at troen på, at Donald Trump ville kunne gennemføre sine lovede

skattelettelser, aftog. En stærkere økonomisk udvikling i anden halvdel af året medførte dog en svagt stigende tendens i obligationsrenterne, især i USA, om end konklusionen er, at de i løbet af 2017 har holdt sig forbavsende lave over det meste af verden.

Forventninger til 2018

Når vi skuer ind i det nye år, ser det ud til, at den positive økonomiske udvikling vil



Markedsudvikling

→ fortsætte. De økonomiske nøgletal peger således på, at det stærke synkrone globale opsving har fortsat sit momentum hen over årsskiftet. I USA har økonomien fået et ekstra løft fra den skattereform, som det lykkedes Republikanerne at få vedtaget lige før jul.

Euroområdet har ligeledes pæne vækstudsigter, og de europæiske virksomheder har ikke været mere optimistiske siden 2000. Storbritanniens økonomi lider ganske vist noget under den usikkerhed, som skilsmissen fra EU skaber, men det er dog lykkedes EU og den britiske regering at komme videre i forhandlingerne. Kinas økonomi ser ud til at have mistet noget af pusten i takt med myndighedernes tiltag for, at begrænse risikoen for finansiel ustabilitet, men der er ingen tegn på en katastrofeopbremsning af økonomien.

Sidste del af opsvinget

Det økonomiske opsving især i USA har stået på et stykke tid, og vi vurderer, at økonomien er inde i den sidste del af det nuværende opsving. Signalerne om mangel på arbejdskraft er således begyndt at blive mere tydelige, ikke kun i USA, men også i euroområdet, selv om Europa er kommet noget senere i gang.

Det store og åbne spørgsmål som vil præge 2018 er således efter vores vurdering:

Hvor længe kan den stærke økonomiske vækst vare ved, uden at inflationen og lønvæksten begynder at tage til – og dermed at centralbankerne vil få travlt med at reducere den pengepolitiske støtte?

Overordnet set bliver 2018 efter vores vurdering under alle omstændigheder det år, hvor vi endegyldigt skal sige farvel til den ultralempelige og ekstraordinære pengepolitik, som har præget tiden efter finanskrisen. Generelt ser der imidlertid ud til at være en forventning i markederne om, at det globale inflationspres vil være begrænset, hvormed centralbankerne kun meget gradvist behøver at stramme pengepolitikken.

Det er således vores forventninger at vi også i 2018 kommer til at se en global økonomi med pæn økonomisk fremgang. 📈

”Det økonomiske opsving især i USA har stået på et stykke tid, og vi vurderer, at økonomien er inde i den sidste del af det nuværende opsving.”



Storbritanniens økonomi lider stadig af den usikkerhed, som skilsmissen fra EU skaber.

DANSK 10-ÅRIG STATSRENTE



Gode råd om valg af investeringer

I vores seneste magasin fortalte vi om de fire nye blandede investeringsafdelinger, vi etablerede i januar 2017 – Handelsinvest Defensiv 10, Handelsinvest Defensiv 30, Handelsinvest Offensiv 60 og Handelsinvest Offensiv 80. Blandingen er obligationer og aktier, hvor tallene 10, 30, 60 og 80 angiver den neutrale andel af aktier i den enkelte afdeling.

Handelsinvest Defensiv 10 er afdelingen med den mindste andel af aktier og dermed også den afdeling med mindst risiko. Lige modsat er det med Handelsinvest Offensiv 80.

Pr. 31. december 2017 havde

vores investorer placeret cirka 2,4 mia.kroner i de blandede afdelinger, heraf samlet knap 1,8 mia.kr. i Handelsinvest Defensiv 30 og Handelsinvest Offensiv 60. Om man skal vælge den ene eller den anden afdeling eller måske have andele i flere afdelinger, beror på den risiko, man som investor er villig til at løbe. En vurdering af dette foretages sammen med en investeringsrådgiver.

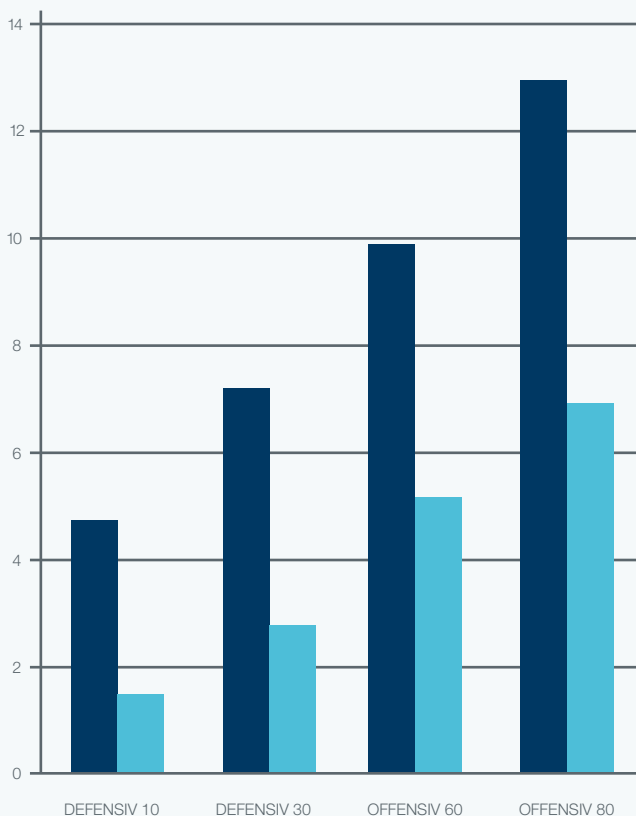
Uanset hvilken risiko en investor valgte fra start, så har det været et godt år, idet alle fire afdelinger har klaret sig bedre end det benchmark (tilsvarende investeringer), de sammenligner sig med.

Handelsinvest Defensiv 10 er afdelingen med den mindste andel af aktier og dermed også den afdeling med mindst risiko.

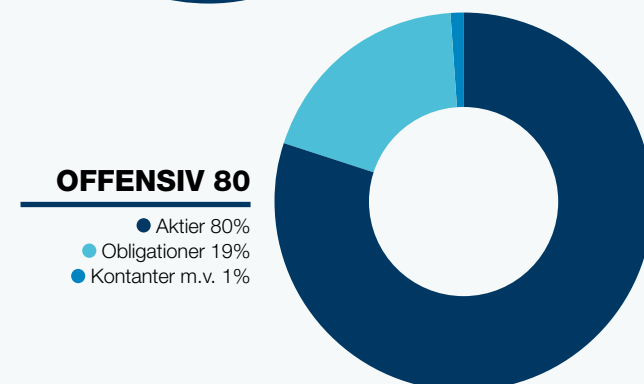
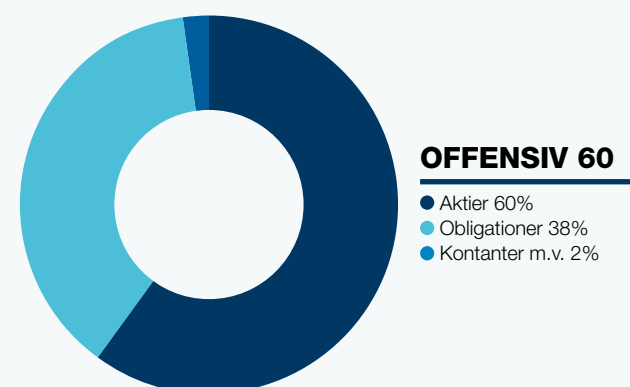
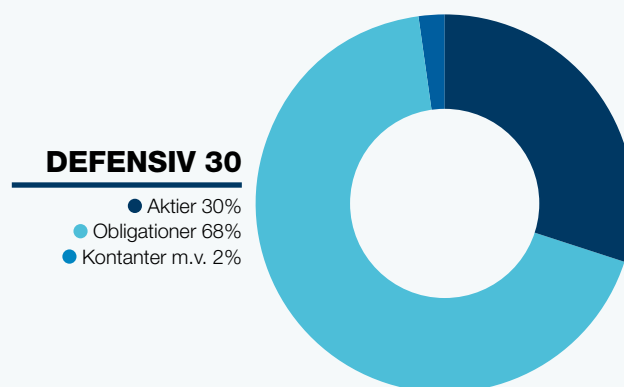
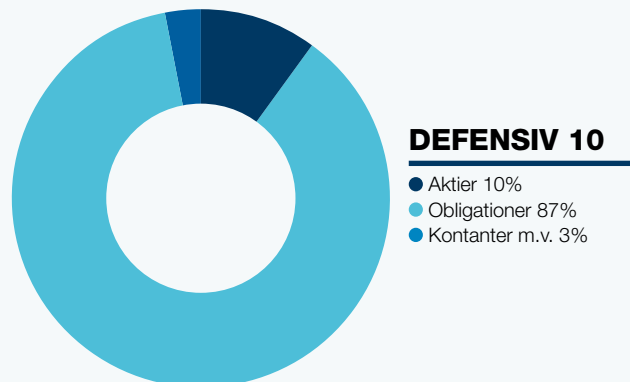
Afkast i % i mix-afdelinger

AFKAST

■ AFDELING ■ BENCHMARK



Fordeling mellem aktier og obligationer pr. 31.12.2017

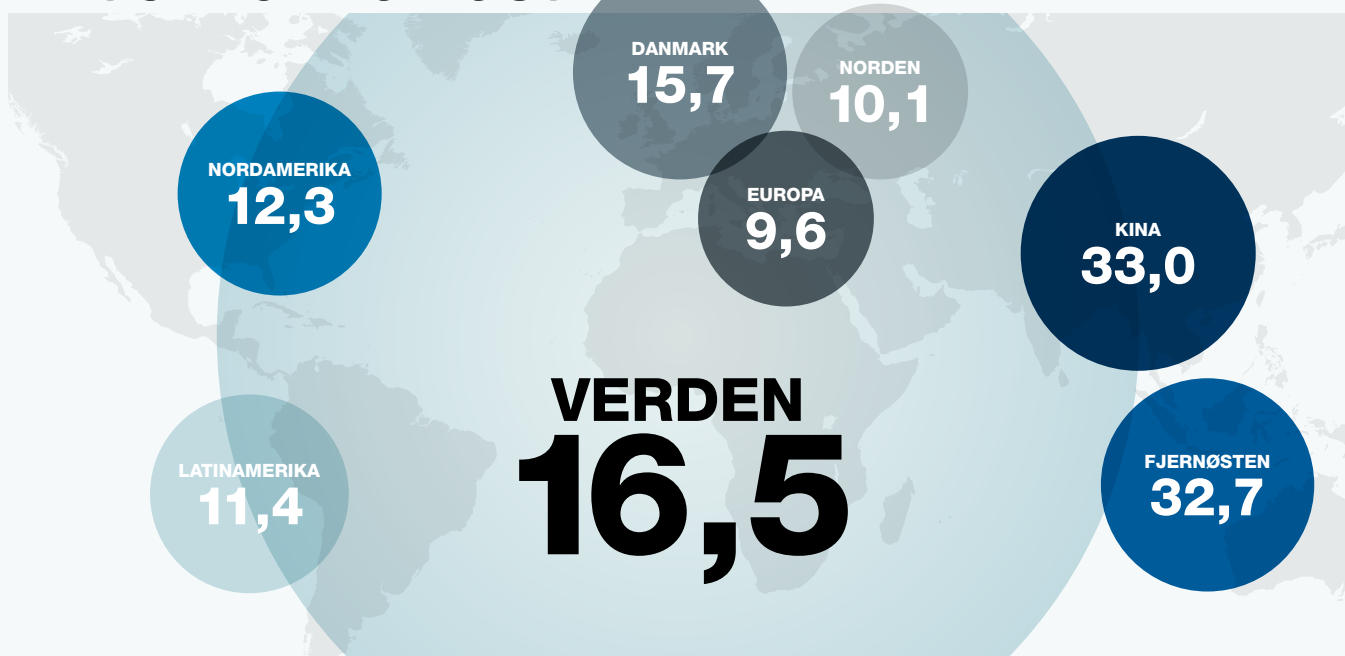


Investorerens afkast

AFDELING	2017	3 år	5 år	7 år	10 år
	Afkast	Afkast	Afkast	Afkast	Afkast
OBLIGATIONER					
Danske Obligationer	2,9	5,9	11,4	24,5	41,7
Højrentelande	0,8	5,8	-1,5	18,2	41,9
Virksomhedsobligationer	0,9	4,0	10,2		
AKTIER					
Verden	16,5	34,1	67,9	94,0	78,1
Europa	9,6	17,0	40,4	57,0	27,7
Nordamerika	12,3	45,1	122,9	151,4	
Fjernøsten	32,7	58,1	93,2	96,1	96,3
Norden	10,1	31,8	71,7	67,8	77,5
Danmark	15,7	66,5	177,0	183,8	189,8
Latinamerika	11,4	13,7	-8,5	-12,2	
Kina	33,0	60,9	91,6	79,5	53,6
MIX					
Defensiv 10*	4,4				
Defensiv 30*	7,0				
Offensiv 60*	9,7				
Offensiv 80*	12,4				

* Afkastene/omkostningerne er de faktisk opnåede/afholdte i perioden fra stiftelsesdatoen til statusdatoen.
 Note: Alle afkast er opgjort efter omkostninger. Tidligere afkast er ingen garanti for fremtidige afkast.

Aktier 2017 afkast



Du kan let og hurtigt blive opdateret på de enkelte afdelinger på hjemmesiden handelsinvest.dk. Her kan du se kurser og afkast, ligesom du kan læse porteføljemanagernes aktuelle kommentarer til udviklingen. På hjemmesiden kan du også blive tilmeldt Handelsinvests nyhedsbrev.

2.000.000.000 bøger

menes den verdensberømte engelske krimiforfatterinde Agathie Christie mindst at have solgt. Nogle kilder angiver, at Christie, som selv forblev noget af et mysterium hele livet, har solgt op til dobbelt så mange.

Kilde: The Guinness Book of World Records/Wikimedia.org

125.000.000 eksemplarer

af den erotiske roman Fifty Shades of Grey var der solgt i hele verden ved udgangen af 2015. Forfatteren E.L. James menes at være god for ca. 58 mio. USD.

Kilde: Wikimedia.org

723 romaner

skrev den britiske forfatterinde Barbara Cartland i sit 99 år lange liv. Man anslår, at hun har solgt mellem en halv og en hel milliard af sine romantiske bøger.

Kilde: Barbaracartland.com

24.000 titler på dansk

kan danske læsere vælge imellem, når de går ned i deres lokale boghandler eller supermarked for at købe en bog. Det viser en stikprøveundersøgelse foretaget af Bog- og Litteraturpanelet i november 2017.

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsen

559.600.000 kroner

solgte de danske forlag bøger til fysiske boghandler for i 2016. Salget var uændret år til år.

Kilde: Danske Forlags Årsstatistik 2016



HUSK
GENERALFORSAMLING
den 20. marts 2018
kl. 10.00

Se mere på
handelsinvest.dk
fra den 1. marts 2018

Handelsinvest

Østergade 2 | 7400 Herning | Tlf. 9712 3355
info@handelsinvest.dk | handelsinvest.dk